

De wet voorbij

‘Dring jezelf op, dat getuigt van vakmanschap’

Terugkijkend op de carrière van Jan Doornbusch is duidelijk dat de praktijk steevast uitmondde in ‘weer een papiertje’. Hij rolde van het een in het ander, deed een schat aan ervaring op en is van lieverlee specialist geworden in de gezondheidsgevaaren van ‘arbeidsgebonden trillingen en schokken’.

Dat kwam zo. ‘Ik ben ooit opgeleid als wetenschappelijk, technisch fotograaf. Moeilijk zichtbare situaties vastleggen. Omdat daar toen geen droog brood mee te verdienen viel, begon ik aan de lerarenopleiding Gezondheidskunde/Huishoudkunde. Tijdens mijn studie ging ik als werkstudent aan de slag bij het Veiligheidsmuseum net achter het Rijksmuseum. Daar leerde ik hoe je veilig met machines omgaat. Ik demonstreerde bezoekers wat een stalen neus in een veiligheidsschoen kan hebben, hoe je fikkie kunt steken en dus ook hoe je een fik kunt voorkomen.’

Het balletje rolde verder

Eenmaal afgestudeerd kreeg Jan een baan aangeboden. Het Veiligheidsmuseum werd Veiligheidsinstituut en daarna Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden NIA. ‘Uiteindelijk wilde ik natuurlijk ook een diploma hebben in die veiligheid. Omdat ik een HBO-opleiding had in de zachte sector, werd ik niet toegelaten tot de HVK-opleiding. Dus heb ik de opleiding MVK gedaan.’

In 1994 werd het NIA overgenomen door TNO, dat vooral behoefte had aan onderzoekers. ‘Da’s niks voor

*Jan Doornbusch (1953)
Gecertificeerd HVK-er en
arbeidsdeskundige, er-
gonoom en eigenaar van
Vibrations@work*

mij. Ik vind het vooral leuk om onderzoeken naar de praktijk te vertalen. Hoewel ik niet van plan was voor mezelf te beginnen, kreeg ik zoveel vraag om cursussen te komen geven, dat ik het aandurfde. Het NIA bood me aan de HVK-opleiding te volgen — inmiddels was dat toegestaan — en deed ook klanten aan me over, GAK-opleidingen onder andere.’

Toen begon er een ander balletje te rollen. Bij het GAK werkten arbeidsdeskundigen en zo kwam Jan in contact met de arbeidsdeskundigenvereniging NVvA. ‘Of ik iets van certificering afwist? Uiteindelijk zijn er nu gecertificeerde arbeidsdeskundigen volgens ISO 17024. Ondertussen kreeg ik het aanbod om de opleiding tot arbeidsdeskundige te gaan volgen. Dus toen was ik ook nog gecertificeerd arbeidsdeskundige. Dat bleek een heel mooie combinatie. Want als je in de veiligheidskunde tekortschiet en mensen ziek worden, kun je ze als arbeidsdeskundige weer aan het werk krijgen.’

Samenwerken zou een vooruitgang zijn

Jans blik op ziekteverzuim en re-integratie is zeer ruim. ‘Als arbeidsdeskundige zie je soms dat het werk

de oorzaak is van het ziekteverzuim en dat mensen op verkeerde plekken worden gere-integreerd. Bijvoorbeeld omdat ze dan met gevaarlijke

‘De mens als machine is heel gemakkelijk uit te rekenen; tel de boterhammen die iemand eet. De mens als computer is lastiger’

werktuigen bezig zijn, terwijl ze medicijnen slikken die de reactie beïnvloeden. Of dat ze fysiek zwaar werk uitvoeren terwijl niet bekend is welk gevolg dat heeft voor de medicijnwerking. Arbeidsdeskundigen weten nu eenmaal niet goed wat gevaarlijke werktuigen zijn en veiligheidskundigen weten niet welke medicijnen mensen slikken en wat de werking daarvan is. Ook bedrijfsartsen lijken zich hiermee nauwelijks bezig te houden. Samenwerken zou een enorme vooruitgang zijn bij veilig en gezond werken.

‘Een jaar of vijftien geleden kwam ik in contact met SAVAS, een leverancier van vrachtwagenstoelen. Men wilde daar de beste vering in zodat chauffeurs met rugklachten tot het

verleden zouden behoren. Dat hele verhaal leidde ertoe dat ik nu metingen doe naar trillingen in het werk. Oude wijn in nieuwe zakken omdat

‘Als je in de veiligheidskunde tekortschiet en mensen ziek worden, kun je ze als arbeidsdeskundige weer aan het werk krijgen’

de “ouwe hap” die zich in de jaren zeventig bezighield met trillingen, nu met pensioen is. Niemand leek meer interesse voor dit onderwerp te hebben totdat het in 2005 in de wetgeving werd opgenomen. Logisch dat je dan snel de expert in trillingen bent. In het land der blinden...’

Jan grinnikt als hij vertelt dat hij ook het papiertje van ergonoom heeft. ‘Ik ben een papiertjesverzamelaar want als je beweert iets te kunnen of te kennen moet je dat ook kunnen aantonen.’ Als ergonoom houdt hij zich voornamelijk bezig met het beoordelen van tillen, duwen en trekken in het werk. Werkplekonderzoek kan dan uitwijzen hoe zwaar dat werk is en wat de fysieke belasting is. Dat betekent nog niet dat er sprake is van passend werk, want de een kan heel veel hebben en de ander vrijwel niets. Dat geldt zowel voor de fysieke als voor de mentale belasting. Volgens Jan is bij zware beroepen de mens als ‘fysiek belaste’ machine gemakkelijk te bepalen. ‘Je kijkt hoeveel boterhammen iemand op een dag eet en je hebt het antwoord.’ Mentale belasting meten is een stuk lastiger.

Plaatsvervangende schaamte

Twee jaar geleden werd Jan lid van Human Factors NL. Als veiligheids-

‘Veiligheidskundigen zijn te veel gefocust op wettekst’

kundige kun je tegen gereduceerd tarief lid worden van deze vereniging van ergonomen. ‘Het is opvallend welk hoog wetenschappelijk gehalte deze club nastreeft. Ik voel me daar meer thuis dan bij de NVVK, waar de wettekst nog vaak de boventoon voert en niet de redenen erachter.’

Wat Jan op een volgend stokpaardje brengt: ‘Veel veiligheidskundigen zijn star. Het staat in de wet; zo moet het. Een RI&E is vaak een overzicht van (arbo)wettelijke overtredingen en dat roept bij mij plaatsvervangende schaamte op. Die werkgever weet zelf ook wel dat die trapleuning moet worden vastgezet. Daar heb je geen veiligheidskundige voor nodig.’ Hij geeft nog een paar voorbeelden. ‘Dat je pas doof wordt bij een geluid van 80 dB of dat je rug pas schade oploopt boven de 0,5 m/secondekwadraat. Complete onzin

natuurlijk en het heeft niets te maken met de grootst mogelijke zorg voor de gezondheid.’

Jan verzorgt ook een opleidingsmodule aan HVK’ers in spe. ‘Als je alleen maar kunt aanwijzen waar het in de Arbowet staat, heb je voor mij afgehaakt. Ook worden er veiligheidskundigen binnengehaald als window dressing. We hebben een veiligheidskundige in dienst dus hier wordt veilig gewerkt. En houd vooral je hand aan de trapleuning en draag altijd je helm.’

Doe mee vanaf het begin

Kortom, volgens Jan is er nog een wereld te winnen in het gezond houden van werknemers. Zeker nu statistieken aantonen dat de ongevallen eerder toe- dan afnemen.

‘Zorg ervoor dat je als veiligheidskundige meedoet vanaf het begin van het creatieproces. Dat je betrokken bent bij ontwerp en aanschaf, want achteraf kun je alleen maar constateren wat er fout was. Dring jezelf op, dat getuigt van proactief handelen en vakmanschap.’

Webinars, video's en demo's:
www.quentic.nl

HSE & CSR digitaal vormgeven.

Quentic is de softwareoplossing die op eenvoudige wijze alle actoren, informatie en taken op het gebied van HSE en CSR combineert. Dit vereenvoudigt het proces voor alle betrokkenen enorm. Betrek werknemers waar u ook bent, verbeter de communicatie met elkaar en zorg voor de beste resultaten.

